SECTION 2

EDUCATION (PRESCHOOL, PRIMARY, SECONDARY, VOCATIONAL AND SPECIAL EDUCATION)

УДК 378.147:37.015.3:004.415.2

Дядюшкін Р. В.
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
кафедра професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
ORCID 0009-0001-9245-1479

СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩЕ ПРОЄКТУВАННЯ (SERVICE-LEARNING) ЯК ЧИННИК МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО СТВОРЕННЯ ОСВІТНІХ ВЕБРЕСУРСІВ

Актуальність. Цифрова трансформація освіти зумовлює попит на ІТ-фахівців, здатних створювати освітні вебресурси – інтерактивні, вебдоступні та дидактично доцільні цифрові продукти [1, с. 1615]. Результатом професійної підготовки в цій галузі виступає готовність майбутніх ІТ-фахівців до створення освітніх вебресурсів, розвиток якої ґрунтується на сучасних моделях професійної підготовки ІТ-фахівців [2, с. 116]. Мотиваційна складова цієї готовності розглядається у вітчизняній педагогіці як окремий конструкт – мотиваційна готовність [3, с. 179]. Проте саме вона найменше забезпечена доказовими педагогічними механізмами формування: традиційні засоби активізації мотивації в ІТ-підготовці рідко проходять емпіричну верифікацію.

Перспективним механізмом формування такої готовності виступає соціально значуще проєктування (service-learning) – педагогічна технологія, що інтегрує навчальні цілі із суспільно корисною діяльністю для реальної громади та структурованою рефлексією здобувачів [4, с. 112]. Доказова база технології є однією з найміцніших серед активних методів. Мета-аналіз 62 досліджень за участю 11 837 студентів зафіксував значущі прирости за п'ятьма результативними напрямами (зокрема ставлення до навчання та школи) із середніми ефектами 0,27–0,43. Крім того, доведено, що

зв'язок із навчальною програмою, суб'єктна позиція здобувача, участь громади та рефлексія підвищують ефективність технології [5, с. 164]. Водночас в Україні рівень інтеграції освітніх вебресурсів в освітній процес досі не досягає рівня більшості європейських країн [6, с. 242], а мотиваційний ефект автентичних соціально значущих вебпроєктів у підготовці ІТ-фахівців залишається неверифікованим.

Мета тез – теоретично обґрунтувати соціально значуще проєктування як чинник мотиваційної готовності майбутніх ІТ-фахівців до створення освітніх вебресурсів і окреслити дизайн емпіричної апробації. Для цього визначено завдання: розкрити механізми мотиваційного впливу автентичних соціально значущих проєктів; систематизувати доказову базу їхнього впливу на мотиваційну сферу здобувачів; визначити умови, інструменти та очікувані результати апробації в умовах професійної підготовки ІТ-фахівців.

Методи дослідження. Застосовано методи наукового аналізу та систематизації джерел (концептуальний і доказовий огляд), педагогічне проєктування та моделювання навчальної діяльності. Емпіричний блок (діагностика мотиваційної складової готовності на вході та виході, оцінювання артефактів за рубриками, аналіз рефлексивних есе та зворотного зв'язку замовників) подано як апробаційний дизайн.

Сутність соціально значущого проєктування. На відміну від традиційного проєктного навчання service-learning спирається на три конститутивні ознаки: автентичний замовник із реальної громади (заклад освіти, громадська організація, муніципалітет), суспільно значущий публічний продукт та структурована рефлексія досвіду служіння [4, с. 112]. В умовах ІТ-підготовки ці ознаки матеріалізуються у створенні освітніх вебресурсів на замовлення реальної громади: у CS-освіті service-learning використовується для залучення та вмотивування студентів, зокрема з недопредставлених груп [7, с. 169], а студентські аудити вебдоступності сайтів міських рад (94 ресурси) засвідчують життєздатність саме веборієнтованого сервісу як навчальної діяльності: досвід оцінено позитивно, підтверджено соціальну складову навчання [8, с. 3241]. Огляд інженерної освіти за протоколом PRISMA (54 дослідження за 24 роки) локалізує “професійне середовище” серед семи базових компонентів холістичної моделі проєктного навчання та констатує, що наближення проєктів до реальних професійних контекстів є умовою розвитку вищих рівнів

мислення й професійної відповідальності [9]; соціально значуще проєктування є його найповнішою реалізацією, оскільки замовником виступає не симуляція, а реальна громада.

Механізми впливу на мотиваційну готовність. Узагальнення дозволяє виділити п'ять чинників мотиваційного впливу соціально значущого проєктування (таблиця 1).

Таблиця 1

Чинники мотиваційного впливу соціально значущого проєктування

Чинник	**Механізм мотиваційного впливу**	**Діагностичний прояв**
Автентичність контексту	Задоволення потреби в компетентності через виконання реального професійного замовлення	Завдання сприймаються як значущі, а не формальні
Соціальна значущість продукту	Внутрішня мотивація від усвідомлення користі для конкретної громади	Стійкість намірів професійної діяльності
Публічність артефакту	Відповідальність за якість перед широкою аудиторією	Студент стає вимогливішим до якості власної роботи
Зворотний зв'язок замовника	Підтвердження значущості зусиль з боку реальної сторони	Зростання задоволеності результатом і готовності братися за подальші проєкти
Рефлексія досвіду служіння	Усвідомлення власного професійного зростання	Артикуляція мотивів і ціннісних орієнтирів у рефлексивних есе

Джерело: складено автором на підставі [4; 5; 8].

Як підтверджено мета-аналітичними даними, перелічені чинники працюють лише за умов зв'язку проєкту з навчальною програмою, визнання суб'єктної позиції здобувача в рішеннях проєкту, реальної участі громади та обов'язкової рефлексії [5, с. 164]; саме ці практики відрізняють мотиваційно дієвий service-learning від формального "виконання завдань для стороннього замовника".

Дизайн апробації. Апробація передбачає створення здобувачами освітніх вебресурсів на замовлення реальної громади (школа, громадська організація) в межах проєктних дисциплін: відбір замовлень із суспільно значущим запитом, укладання "договору про сервіс" із замовником, ітеративна розробка з проміжними рев'ю,

публікація та супровід ресурсу, рефлексивний звіт. Мотиваційна складова готовності діагностується на вході та виході; артефакти оцінюються за розробленими рубриками (функціональність, вебдоступність, дидактична доцільність, UX); додається зворотний зв'язок замовника. Дизайн відтворює практики, що асоціюються з кращими результатами service-learning [5, с. 164], та враховує український контекст недостатньої інтеграції освітніх вебресурсів [6, с. 242]. Очікувані результати: емпірична перевірка гіпотези про приріст мотиваційної складової готовності, профіль чинників впливу та показники відтворюваності для подальших досліджень.

Висновки. Соціально значуще проєктування теоретично обґрунтоване як чинник мотиваційної готовності майбутніх ІТ-фахівців до створення освітніх вебресурсів: його мотиваційний потенціал визначається п'ятьма чинниками (автентичність контексту, соціальна значущість продукту, публічність артефакту, зворотний зв'язок замовника, рефлексія досвіду служіння), а його ефективність залежить від дотримання рекомендованих практик (зв'язок із програмою, суб'єктна позиція здобувача, участь громади, рефлексія).

Міжнародна доказова база (мета-аналіз 62 досліджень, пілотні дані з CS-освіти та вебаудиту) підтверджує, що отриманий ефект переноситься на різні контексти, однак для умов ІТ-підготовки в Україні вона потребує верифікації; запропонований дизайн апробації з до- та післядіагностикою мотиваційної складової створює для цього методичну основу.

Подальші дослідження передбачають квазіексперимент із контрольною групою, порівняння ефекту service-learning з традиційним проєктним навчанням та довгострокове відстеження мотиваційних змін.

Список літератури

1. Дядюшкін Р. В. Професійна підготовка майбутніх ІТ-фахівців до створення освітніх вебресурсів: аналіз базових понять дослідження. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 12(42). С. 1615–1623. DOI: 10.52058/2786-6300-2025-12(42)-1615-1623.

2. Diadiushkin R. V. Theoretical foundations for implementing modern models of professional training for future IT specialists. Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences. 2025. № 4(123). P. 116–125. DOI: 10.35433/pedagogy.4(123).2025.9.

3. Хващевська О., Кишкар Є. Мотиваційна готовність майбутніх учителів початкових класів до впровадження інновацій в освітній процес. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2018. Вип. 7. С. 179–190. DOI: 10.31865/2414-9292.7.2018.140595.

4. Bringle R. G., Hatcher J. A. A Service-Learning Curriculum for Faculty. Michigan Journal of Community Service Learning. 1995. Vol. 2, № 1. P. 112–122.

5. Celio C. I., Durlak J., Dymnicki A. A Meta-Analysis of the Impact of Service-Learning on Students. Journal of Experiential Education. 2011. Vol. 34, № 2. P. 164–181. DOI: 10.1177/105382591103400205.

6. Sazhko H., Ptashnyi O., Chaika A., Sivitskyi V. Educational web resource “C# Programming”. Problems of Engineering Pedagogic Education. 2024. № 83. P. 242–253. DOI: 10.26565/2074-8922-2024-83-21.

7. Dahlberg T., Barnes T., Buch K., Bean K. Applying service learning to computer science: attracting and engaging under-represented students. Computer Science Education. 2010. Vol. 20, № 3. P. 169–180. DOI: 10.1080/08993408.2010.492164.

8. Iniesto F., Rodrigo C. Service-learning for accessibility: understanding WCAG errors and successes in Spanish city council websites. Universal Access in the Information Society. 2025. Vol. 24, № 4. P. 3241–3255. DOI: 10.1007/s10209-025-01252-0.

9. Lavado-Anguera S., Velasco-Quintana P.-J., Terrón-López M.-J. Project-Based Learning (PBL) as an Experiential Pedagogical Methodology in Engineering Education: A Review of the Literature. Education Sciences. 2024. Vol. 14, № 6. Art. 617. DOI: 10.3390/educsci14060617.